

cerede efterhaanden, som hans Tid kom, naturligvis uden at der blev taget Hensyn til, at Justitsministeriet havde benyttet en Del af hans Arbejdskraft udenfor hans Embedstid ved at give ham denne Honorarpost.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Nielsen): Om den ærede Folketingsmand, der spurgte om Reglerne for Fastsættelsen af Forfatterunderstøttelser og Digtergager, er tilfreds med de Oplysninger, som den tidligere Minister har givet, ved jeg jo ikke noget om, for mig indeholdt de ikke noget særlig overraskende. De formelle Regler kendte jeg selvfølgelig godt, om de mere æstetiske Regler, hvorefter der gaas frem, fik jeg ikke nogen nærmere Oplysning.

Hvad angaar det Cirkulære, som i Tidens Løb er omtalt adskillige Gange her i Rigsdagen, Cirkulæret af 1885, det saakaldte Mundkurvcirkulære, skal jeg sige, at jeg er ganske vist enig med den ærede tidligere Kultusminister i, at man skal ikke slaa en død Mand ihjel en Gang til, naar han altsaa er død, men det ærede Medlem fra Kolding (Enevold Sørensen) maa være enig med mig i, at det Cirkulære er ikke dødt, førend det er ophævet. Det vilde være at betragte sit Ministerium som en ret tarvelig Institution, hvis man traf en Bestemmelse, som kun gjaldt den Dag, den var udstedt, men saa var død i Løbet af en Uge eller et Aar. En saadan Bestemmelse er ikke død, førend den ophæves af det samme Ministerium, som har udstedt den. Nu ved det ærede Medlem, og det ved jeg, at der er Folk, der i sin Tid ere jagne fra Hus og Hjem i Kraft af dette Cirkulære, og vi kende adskillige Retssager, i hvilke der er fældet Dom netop ud fra dette Cirkulære. Jeg ved ikke, om det ærede Medlem ved det, men jeg ved, at der endnu hos adskillige Lærere er en Brod netop ud fra Følelsen af, at de ved dette Cirkulære ere stillede udenfor det almindelige Folkesamfund, i Grunden have mistet noget af deres Rettigheder i Retning af Ytringsfrihed osv.

Det ærede Medlem indrømmede, at det var forbudt at gaa i Riffeforeninger, men saadanne havde vi jo ikke. Der staar for øvrigt ogsaa et andet Udtryk i Cirkulæret: „eller lignende Foreninger“, altsaa det kunde fortolkes, som vedkommende Minister ønskede det. Men jeg ved een Ting endnu, at naar dette Cirkulære nu bliver afskaffet, saa er det dødt.

Enevold Sørensen: Ja, Cirkulæret omfatter jo to Ting, det ene, det direkte Forbud, er et Forbud mod at være Stifter af eller indmelde sig i Riffeforeninger eller lignende Foreninger; og hvad man mente med „lignende“, kan der ikke være Tvivl om. I denne Henseende mener jeg, at Cirkulæret er ganske dødt, fordi man ikke i de sidste 20 Aar her i Landet har kunnet finde en eneste Riffeforening, lige saa lidt som der er nogen Udsigt til, at man skulde faa saadanne, som Lærerne saa maatte være Medlemmer af. Det andet Punkt i Cirkulæret var et Paalæg til Skoledirektionerne om at advare Lærerne mod ophidsende Agitation.

Men naar den højtærede Minister udtaler, at i Kraft af dette Cirkulære ere Lærere jagne fra Hus og Hjem, og at der foreligger flere Domme i Kraft af dette Cirkulære, saa maa man huske paa, at det ikke er det, der staar i Cirkulæret, som er blevet Genstand for Dom. Nej, der foreligger to Højesteretsdomme, hvor Lærere ere blevne tiltalte til Embedsfortabelse, men det hedder i Højesteretsdommenes Præmisser, at hvad der staar i Cirkulæret om Advarsel mod Lærernes Deltagelse i ophidsende Agitation, er kun, hvad der efter den almindelige Lovgivnings Regler og Forholdets Natur er Lærerne saavel som enhver anden Embedsmand paa Forhaand forbudt. Domstolene kom altsaa ikke til det Resultat: det ene Sted Embedsfortabelse, det andet Tilfælde en Mulkt paa 200 Kr. af Hensyn til, at en Minister havde udsendt et Cirkulære, hvori Skoledirektionerne opfordredes til at advare Lærerne imod at komme ind paa en ophidsende Agitation, men fordi Retten fandt, at de to Lærere havde gjort sig skyldig i Forhold, som efter Lovgivningen var strafbart.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Nielsen): I Motiverne til Højesteretsdommen er henvist til de Motiver, som Landemodedommen har meddelt, og i disse Motiver henvises der udtrykkelig til dette Cirkulære. Der kan heller ikke være nogen Tvivl om, at Cirkulæret bestaar, saa længe det ikke er afskaffet igen, og det er altsaa en Regel, som kan gøres gældende, hvad Øjeblik det skal være; en Minister kan fortolke „agitatorisk, ophidsende Optræden“ paa den Maade, han ønsker det, og saa efter dette Cirkulære bringe vedkommende Lærer i Forlegenhed. Nok er det, der kan ikke tvivles om, at Lærerne ville betragte det som en Befrielse, naar dette Cir-